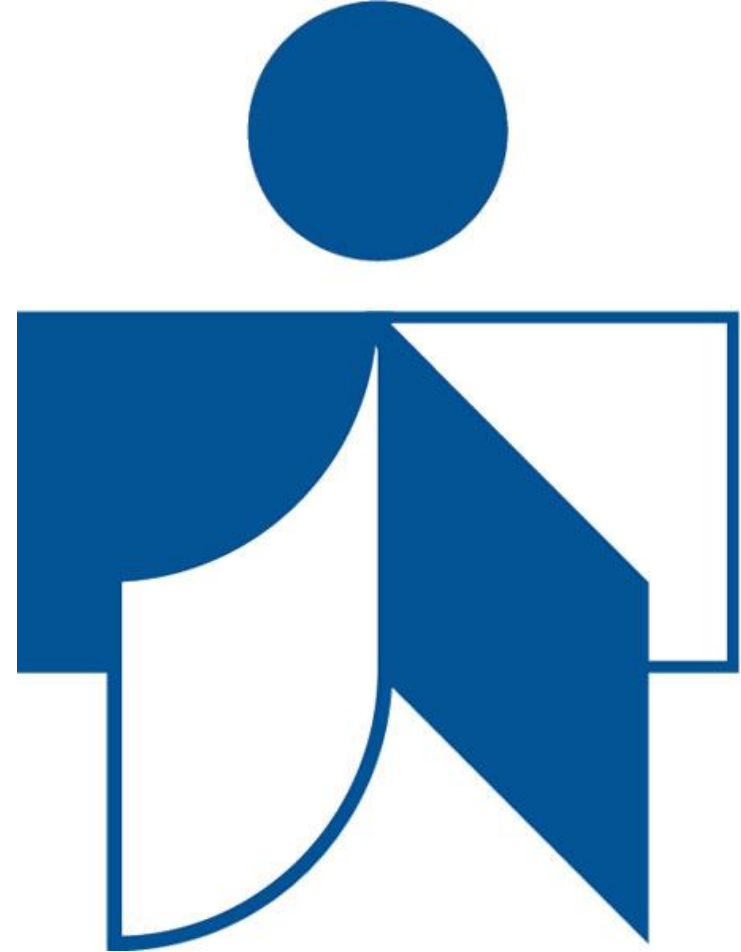


Bu doküman aşağıdaki adresten alınmıştır:

<https://kutuphane.cankaya.edu.tr/wp-content/uploads/sites/42/2018/01/kurbanoglu.pdf>

# Atıf ve Kaynakça Düzenleme

Prof. Dr. Serap Kurbanoglu  
serap@hacettepe.edu.tr



Hacettepe Üniversitesi  
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

# Kaynak kullanımıyla ilgili yasal ve etik konular

- Telif hakkı (copyright)
- Fair use (adil kullanım)
- İntihal (plagiarism)

# Telif hakkı



- Bir fikir veya sanat eserini yaratan kişinin, bu eserden doğan tüm haklarını (kopyalama, çoğaltma, dağıtma, satma, başka formlarını üretme) ifade eder
- Fikir veya sanat eseri
  - kitap
  - beste
  - film
  - bilgisayar programı
  - resim
  - fotoğraf
  - grafik tasarım
  - patent
- Yasalarla koruma altındadır

# Telif hakkı



- Bir fikir veya sanat eserini kopyalamak, çoğaltmak, dağıtmak, sergilemek, sahneye koymak için eser sahibinden izin almak gereklidir
- Bazı eserlerin telif hakkı yoktur
  - Shakespeare'in eserleri
  - Bazı devlet yayınları
  - Eserin yaratıcısı kopyalama, dağıtım ve değiştirmeye izin verir (*Copyleft*)

# Adil kullanım



- Telif hakkı olan eserlerin eğitim ve araştırma gibi amaçlarla eser sahibinden izin alınmaksızın kullanım hakkı
  - Kullanım amacı: Kar amacı gütmeyen, maddi/ticari çıkar içermeyen
  - Kullanılan eserin niteliği
  - Kullanılan/kopyalanan miktar
  - Kullanım şeklinin eserin pazar değeri (satışı) üzerindeki etkisi

# Kaynak gösterme zorunluluđu



- Hiç bir Őey bir eseri kaynak göstermeden kullanma hakkını vermez
  - Eserin telif hakkı kapsamında olmaması
  - Eser sahibinden izin almıŐ olmak
  - Adil kullanım çerçevesinde kullanmıŐ olmak

# İntihal (plagiarism)



- Aşırma (TDK)
- Başkalarının fikirlerini ve söylemlerini kendine aitmiş gibi sunmak
- Bir tür akademik hırsızlıktır
- Kasıtlı veya kasıtsız olabilir
- Bazı önemli sonuçlar doğurur
  - Bir dersten kalma
  - Disiplin cezası alma
  - Okuldan atılma
  - Meslekten ihraç



# Kasıtlı intihal



- Bir başkasının çalışmasını/eserini kopyalamak
- Başka kaynaklardan alınan bilgi ve fikirleri yeniden ifade ederek kaynak göstermeksizin kullanmak
- Kaynak göstermeksizin İnternet'ten kesip yapıştırmak
- Başka dilden çevirilen bilgiyi kaynak göstermeden kullanmak
- Bir cümle veya paragrafı kaynak göstermeden aynen kopyalamak
- Kaynak göstermeden başka bir çalışmayı özetlemek

# Kasıtsız intihal



- Kaynak göstermeyi bilmemek
- Grup çalışması sonucu geliştirilen fikirleri, görüşleri, materyalleri bireysel olarak kullanmak
- Araştırma sırasında hatalı veya eksik not almak
- Başkalarından alınan önemli katkılardan söz etme gereği duymamak

# İntihal



- Akademik çalışmalar mevcut bilgi birikiminin üzerine inşa edilir
- Mevcut bilgi birikimini, başkalarının fikirlerini, bulgularını, yorumlarını ve söylemlerini kullanmanın yanlış bir tarafı yoktur
- Yanlış olan bunları kaynak göstermeden kullanmak ve kendininmiş gibi sunmaktır

# İntihalden kaçınmanın yolları



- Araştırma süresince kullanılan kaynakların künyelerini eksiksiz not etmek
- Kullanılabilecek bilgi ve fikirlerle birlikte kaynağını not etmek
- Not alırken kendi ifadelerini kullanmak
- Cümleler aynen kopyalanmışsa tırnak işareti kullanmak ve sayfa numarasını kaydetmek
- Tam bir kaynaklar listesi oluşturmak
- Her kullanımda kaynaklara gerekli göndermeyi yapmak
- Hangi durumlarda kaynak göstermek gerekli, hangi durumlarda değil bilmek

# Her durumda kaynak göstermek gerekli midir?



- “Genel bilgi” kapsamına giren bilgi için kaynak göstermeye gerek yoktur
- Neyin “genel bilgi” kapsamına girdiğine karar vermek her zaman kolay değildir
- “Genel bilgi” kavramı ülkeye, kültüre, bölgeye ve disipline göre değişir
- Kararsızlık durumunda kaynak göstermek en doğrusudur